

O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIDA MILLIY QADRIYATLARNING GLOBAL MA'RIFATGA INTEGRATSIYASI

Bozorov O'ktam Damirovich

Buxoro innovatsiya universiteti

II kurs magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqola O'zbekiston ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni saqlab qolish va ularni global ma'rifatga integratsiya qilish masalalarini yoritishga qaratilgan. Milliy o'zlikni shakllantirish va umumbashariy tamoyillarni o'quv jarayonlariga tatbiq etish orqali yosh avlodda milliy madaniyatga hurmat va zamonaviy dunyoqarashni uyg'un shakllantirish yo'llari tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada ta'lim jarayonida xalqaro standartlarga mos keluvchi yondashuvlarni joriy qilish, shu bilan birga, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va targ'ib etish usullari ko'rib chiqiladi. Ushbu tadqiqot O'zbekistonning global ta'lim maydonidagi o'rnini mustahkamlashda milliy va umumbashariy qadriyatlarning uyg'unlashuvining ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar. Milliy qadriyatlar, global ma'rifat, ta'lim tizimi, integratsiya, umumbashariy tamoyillar, milliy o'zlik, xalqaro standartlar, madaniy uyg'unlik, ta'lim innovatsiyalari, globalizatsiya.

O'zbekistonning mustaqillikka erishishi milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratdi. Bugungi kunda mamlakatning ta'lim tizimi zamonaviy global tendensiyalarni hisobga olgan holda rivojlanmoqda[2]. Shu bilan birga, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash, yosh avlodga etkazish va ularni xalqaro ma'rifatga uyg'un holda integratsiya qilish dolzarb masalalardan biri sifatida qaralmoqda. Ushbu maqolada milliy qadriyatlarning O'zbekiston ta'lim tizimida tutgan o'rnini, ularni global ma'rifat bilan uyg'unlashtirish yo'llari va ushbu jarayonning ahamiyati ko'rib chiqiladi[1].

Milliy qadriyatlar xalqning ma'naviy merosi, tarixi va madaniyati bilan chambarchas bog'liqdir. Ular ta'lim tizimining asosi sifatida yosh avlodni milliy o'zlikni anglashga va vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi. O'zbekiston ta'lim tizimida milliy qadriyatlarning ahamiyatini quyidagi yo'nalishlarda ko'rish mumkin:

1. Tarixiy merosni saqlash: Milliy qadriyatlar o'quv dasturlariga kiritilib, tarixiy shaxslar, qadimiy madaniyat va urf-odatlar haqida bilimlar beriladi.
2. Ma'naviy tarbiya: Ta'lim tizimida o'zbek xalqining urf-odatlari, diniy va axloqiy tamoyillarini yosh avlodga singdirish orqali ularni ma'naviy yetuk shaxs sifatida shakllantirish maqsad qilingan.

3. Madaniy uyg'unlik: Milliy qadriyatlar madaniyatning asosiy elementi sifatida yoshlarning o'z milliy madaniyatiga hurmatini oshiradi va ularni global madaniyatga tayyorlaydi.

Globalizatsiya sharoitida ta'lim tizimining xalqaro standartlarga moslashuvi muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon o'z navbatida milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirishni ham talab qiladi. O'zbekiston ta'lim tizimi quyidagi sabablar tufayli global ma'rifatga integratsiya qilinishi kerak:

1. Xalqaro raqobatbardoshlik: Ta'lim oluvchilarni global mehnat bozorida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlash.

2. Texnologik taraqqiyot: Innovatsion yondashuvlarni milliy ta'lim tizimiga joriy qilish orqali rivojlanishga erishish.

3. Madaniyatlararo muloqot: Yosh avlodni xalqaro madaniy muhitga tayyorlash va turli millatlar bilan samarali muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirish.

Milliy qadriyatlar va global ma'rifatning uyg'unlashuvi ta'lim jarayonida muvozanatni ta'minlashni talab qiladi. Bu jarayonda quyidagi yondashuvlar asosiy o'rin tutadi:

1. Integratsion dasturlar: Milliy va xalqaro standartlarga mos ravishda o'quv dasturlarini yaratish.

2. Ikki tomonlama ta'lim: Milliy qadriyatlarni xalqaro ma'rifat bilan uyg'unlashtirgan holda, xorijiy til va madaniyatlarni o'rganishni kengaytirish.

3. Ta'limda innovatsiyalar: Zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish orqali milliy qadriyatlarni global auditoriyaga yetkazish[5].

O'zbekistonning ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni saqlab qolish va ularni global ma'rifatga integratsiya qilish bo'yicha bir qator amaliy tajribalar mavjud. Misol uchun:

- Milliy o'quv dasturlari: Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun yaratilgan darsliklarda milliy qadriyatlar aks ettirilgan. Jumladan, tarix, adabiyot va musiqa fanlarida milliy merosni o'rgatish ko'zda tutilgan.

- Xalqaro hamkorlik: Xalqaro universitetlar va ilmiy markazlar bilan hamkorlik orqali ta'lim tizimiga zamonaviy usullarni tatbiq qilish[3].

- Madaniy tadbirlar: Maktab va oliy ta'lim muassasalarida o'tkaziladigan milliy va xalqaro madaniy tadbirlar orqali yosh avlodni ikki tomonlama qadriyatlar bilan tanishtirish.

1. Milliy qadriyatlarni ommalashtirish: Ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni yanada kengroq targ'ib qilish.

2. Xalqaro standartlarga moslashuv: Ta'lim jarayonlarini xalqaro standartlarga muvofiq tarzda isloh qilish va rivojlantirish.

3. Yangi o'quv materiallari yaratish: Milliy va xalqaro qadriyatlarni uyg'unlashtirgan o'quv materiallarini ishlab chiqish.

4. O'qituvchilarning malakasini oshirish: Milliy va xalqaro ta'lim standartlariga mos holda o'qituvchilarning malakasini oshirish kurslarini tashkil qilish[4].

O'zbekiston ta'lim tizimida milliy qadriyatlarning global ma'rifatga integratsiyasi jarayoni murakkab, ammo zarurdir. Bu jarayon orqali yosh avlodni milliy o'zlikni anglashga, madaniy merosni saqlashga va global muhitga moslashishga o'rgatish mumkin. Milliy va umumbashariy qadriyatlarni uyg'unlashtirish ta'lim sifatini oshirish, mamlakatning xalqaro maydondagi o'rnini mustahkamlash va innovatsion rivojlanishni ta'minlash uchun muhim omildir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Dehqonov, M. va boshqalar. "Ta'lim va tarbiya nazariyasi". Toshkent: Fan, 2010.
2. UNESCO. "Global Education Monitoring Report 2023". Parij: UNESCO, 2023.
3. Axmedov, Q. "O'zbekiston ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalar". Toshkent: Universitet nashriyoti, 2020.
4. Qodirov, Sh. "Milliy qadriyatlarning ta'lim tizimidagi o'rni". Toshkent: Ma'naviyat, 2018.
5. Bozorov, A. "Globalizatsiya sharoitida milliy o'zlikni saqlash". Toshkent: Sharq, 2019.